

Poglavlje 28

Δίωνος Κασσίου Κοκκητιανού Ῥωμαϊκὴ ἱστορία EB 16

O autoru

Povjesničar Δίων ὁ Κάσσιος (Dion Kasije, latinski *Lucius Cassius Dio*; navodni njegov *cognomen Cocceianus*, Kokcejan, spominje se tek u bizantsko doba i vjerojatno je fiktivan), podrijetlom Grk iz Nikeje u Bitiniji, rođen je oko 155. po Kr., a umro oko 235. Vršio je službu konzula i prokonzula.

Najpoznatiji je po djelu Ῥωμαϊκὴ ἱστορία (*Rimska povijest*) u 80 knjiga; od njih su u cijelosti sačuvane samo one sa zbivanjima od 36. do 60. Djelo počinje Enejinim dolaskom u Italiju, a završava godinom 229. po Kr.

Dion je pisao po uzoru na analiste, najranije rimske povjesničare koji su događaje navodili po godinama.

O tekstu

U ovome se odlomku opisuje kako je car Neron 64. po Kr. ostvario svoju dugogodišnju želju da zapali Rim. Riječ je o možda i najpoznatijoj epizodi iz Neronova života koja se često spominjala u književnosti i prikazivala na filmu. Međutim, valja imati na umu da su o događaju izvještavali pisci izrazito neskloni Neronu, primjerice Tacit. Današnji povjesničari smatraju malo vjerojatnim da je veliki požar podmetnuo upravo car.

Dion Kasije ne smatra se sasvim pouzdanim izvorom za ranija povijesna razdoblja.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Dio Cassius Historiae Romanae 62.16.1-4

μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεθύμησεν ὅπερ που ἀεὶ ἠϋχετο, τὴν τε πόλιν ὅλην καὶ τὴν βασιλείαν ζῶν ἀναλωσάτω· τὸν γοῦν Πρίαμον καὶ αὐτὸς θαυμαστῶς ἐμακάριζεν ὅτι καὶ τὴν πατρίδα ἅμα καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπολομένας εἶδεν. λάθρα γάρ τινας ὡς καὶ μεθύοντας ἢ καὶ κακουργοῦντάς τι ἄλλως διαπέμπων, τὸ μὲν πρῶτον ἓν που καὶ δύο καὶ πλείονα ἄλλα ἄλλοθι ὑπεπέμπρα, ὥστε τοὺς ἀνθρώπους ἐν παντὶ ἀπορίας γενέσθαι, μήτ' ἀρχὴν τοῦ κακοῦ ἐξευρεῖν μήτε τέλος ἐπαγαγεῖν δυναμένους ἀλλὰ πολλὰ μὲν ὀρῶντας πολλὰ δὲ ἀκούοντας ἄτοπα.

οὔτε γὰρ θεάσασθαι ἄλλο τι ἦν ἢ πυρὰ πολλὰ ὥσπερ ἐν στρατοπέδῳ, οὔτε ἀκοῦσαι λεγόντων τινῶν ἢ ὅτι τὸ καὶ τὸ καίεται. ποῦ; πῶς; ὑπὸ τίνας; βοηθεῖτε.

θόρυβός τε οὖν ἐξαίσιος πανταχοῦ πάντας κατελάμβανε, καὶ διέτρεχον οἱ μὲν τῆ οἱ δὲ τῆ ὥσπερ ἔμπληκτοι. καὶ ἄλλοις τινὲς ἐπαμύνοντες ἐπυνηθάνοντο τὰ οἴκοι καιόμενα· καὶ ἕτεροι πρὶν καὶ ἀκοῦσαι ὅτι τῶν σφετέρων τι ἐμπέπρησται, ἐμάνθανον ὅτι ἀπόλωλεν. οἱ τε ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐς τοὺς στενωποὺς ἐξέτρεχον ὡς καὶ ἔξωθεν αὐταῖς βοηθήσοντες, καὶ οἱ ἐκ τῶν ὁδῶν εἴσω ἐσέθειον ὡς καὶ ἔνδον τι ἀνύσοντες.

Analiza i komentar

μετὰ δὲ ταῦτα

ἐπεθύμησεν

ὅπερ που ἀεὶ ἠϋχετο,

τήν τε πόλιν ὅλην
 καὶ τήν βασιλείαν
 ζῶν
 ἀναλῶσαι·
 τὸν γοῦν Πρίαμον
 καὶ αὐτὸς
 θαυμαστῶς ἐμακάριζεν
 ὅτι
 καὶ τήν πατρίδα
 ἅμα καὶ τήν ἀρχὴν
 ἀπολομένας
 εἶδεν.

ἐπεθύμησεν § 267 (subjekt je Neron); glagol otvara mjesto dopuni u infinitivu

ὅπερ zamjenica pojačana česticom περ uvodi odnosnu rečenicu: „ono što...”
 που valjda

ἤρχετο § 232

ζῶν § 231

ἀναλῶσαι § 267; glagol je ἀναλίσκω, neka vremena tvori od osnovne ἀναλω-,
 § 324.6

γοῦν čestica koja služi isticanju ili pojačavanju

ἐμακάριζεν § 232

ὅτι veznik uvodi zavisnu uzročnu rečenicu § 468

ἀπολομένας § 319.15, § 254

εἶδεν § 327.3, § 254

λάθρα γάρ τινας

ὡς καὶ μεθύοντας

ἢ καὶ κακουργοῦντάς τι ἄλλως

διαπέμπων,

τὸ μὲν πρῶτον
 ἔν που καὶ δύο καὶ πλείονα ἄλλα ἄλλοθι
 ὑπεπίμπρα,
 ὥστε τοὺς ἀνθρώπους
 ἐν παντὶ
 ἀπορίας
 γενέσθαι,
 μήτ' ἀρχὴν
 τοῦ κακοῦ
 ἐξευρεῖν
 μήτε τέλος
 ἐπαγαγεῖν
 δυναμένους
 ἀλλὰ
 πολλὰ μὲν ὀρῶντας
 πολλὰ δὲ ἀκούοντας
 ἄτοπα.

ὥς καὶ... ἢ καὶ... veznik ὥς uz particip uvodi objašnjenje ili poredbu: „zato što su bili..., kao da su bili...”; nastavlja se koordinacijom: „ili... ili...”

μεθύοντας § 231

κακουργοῦντάς § 231, § 243

διαπέμπων složnica glagola πέμπω, § 231

ἐν sc. zgradu (ili kuću)

που negdje

ὑπεπίμπρα složnica glagola πίμπρημι, § 312.3; ovaj imperfekt tvori se kao da je osnova ὑποπιμπράω, usp. LSJ ἐπίμπρημι, morfološki opis; glagol je u jednini jer Neron djeluje preko svojih pomagača („dao je potpaliti...”; kauzativ)

ὥστε uvodi posljedičnu rečenicu s predikatom u infinitivu, § 473

ἐν παντὶ ἀπορίας γενέσθαι „doći u stanje krajnje bespomoćnosti”

γενέσθαι § 254, § 325.11

- μήτ'... μήτε... koordinacija niječnim sastavnim veznicima; § 513
 ἐξευρεῖν složenica glagola εὐρίσκω, § 324.7, § 254
 ἐπαγαγεῖν složenica glagola ἄγω, s. 116, § 257
 δυναμένων § 312.5, § 232, glagol nepotpuna značenja otvara mjesto dopunama u infinitivu
 πολλά μὲν... πολλά δὲ... koordinacija rečeničnih članova s pomoću para čestica
 ὁρῶντας § 327.3, § 231, § 243
 ἀκούοντας § 231, s. 116

οὔτε γὰρ
 θεάσασθαι
 ἄλλο τι
 ἦν
 ἢ πυρὰ πολλά
 ὥσπερ ἐν στρατοπέδῳ,
 οὔτε
 ἀκοῦσαι
 λεγόντων τινῶν
 ἢ ὅτι
 τὸ καὶ τὸ καίεται·
 ποῦ;
 πῶς;
 ὑπὸ τίνος;
 βοηθεῖτε.

- οὔτε... οὔτε... koordinacija s pomoću sastavnih veznika § 513
 θεάσασθαι § 267
 ἦν § 315; u značenju „biti moguće” glagol otvara mjesto dopuni u infinitivu;
 LSJ εἰμί A.VI
 ἦ osim
 ἀκοῦσαι rekcija τινός, § 267, s. 116
 λεγόντων § 231

ὅτι veznik uvodi zavisnu izričnu (objektnu) rečenicu koja ovisi o *verbum dicendi* (λεγόντων)

τὸ καὶ τὸ član kao pokazna zamjenica: „to i to”, § 370

καίεται § 232

βοηθεῖτε § 231, § 243

θόρυβός τε οὖν ἐξαίσιος
 πανταχοῦ
 πάντας
 κατελάμβανε,
 καὶ διέτρεχον
 οἱ μὲν τῆ
 οἱ δὲ τῆ
 ὥσπερ ἔμπληκτοι.

τε postponirani (sastavni) veznik

οὖν zaključna čestica: „dakle”

κατελάμβανε složenica glagola λαμβάνω § 321.14, § 231

διέτρεχον složenica glagola τρέχω § 327.4, § 231

οἱ μὲν τῆ, οἱ δὲ τῆ koordinacija s pomoću čestica: „jedni ovamo, a drugi onamo”

καὶ ἄλλοις τινὲς ἐπαμύνοντες
 ἐπυνθάνοντο
 τὰ οἴκοι καιόμενα·
 καὶ ἕτεροι
 πρὶν καὶ ἀκοῦσαι
 ὅτι
 τῶν σφετέρων τι
 ἐμπέπρησται,

ἐμάνθανον
ὅτι
ἀπόλωλεν.

ἐπαμύνοντες složenica glagola ἀμύνω; rekcija τινί; § 231

ἐπυρνθάνοντο § 232; objekt je glagola ovdje particip u akuzativu; LSJ πυρνθάνομαι I.2 samo s akuzativnom stvari: „čuti što, saznati što”

τὰ οἴκοι καιόμενα § 232; poimeničeni particip, § 373; prilog u atributnome položaju § 375.5

πρὶν veznik uvodi zavisnu vremensku rečenicu s predikatom u infinitivu, § 488.1; πρὶν καὶ: „prije nego što...”

ἀκοῦσαι s. 116, § 267

ὅτι veznik uvodi izričnu zavisnu izričnu (objektnu) rečenicu uz *verbum sentiendi*, § 467

τῶν σφετέρων dijelni genitiv § 395; poimeničena zamjenica, § 373; τὰ σφέτερα „njihova svojina”

ἐμπέπρησται složenica glagola πίμπρημι, § 272

ἐμάνθανον § 231

ὅτι veznik uvodi izričnu zavisnu rečenicu uz *verbum sentiendi*, § 467

ἀπόλωλεν § 272, § 319.15

οἳ τε ἐκ τῶν οἰκιῶν

ἔς τοὺς στενωποὺς

ἐξέτρεχον

ὡς καὶ ἔξωθεν

αὐταῖς βοηθήσοντες,

καὶ οἱ ἐκ τῶν ὁδῶν

εἴσω

ἐσέθειον

ὡς καὶ ἔνδον

τι ἀνύσοντες.

οἷ τε... καὶ οἱ... koordinacija rečeničnih članaka sastavnim veznicima

οἷ... ἐκ τῶν οἰκιῶν poimeničeni prijedložni izraz

ἐς τοὺς στενωποὺς sc. ὁδοὺς: „u tijesne ulice, uličice”

ἐξέτρεχον složenica glagola τρέχω, § 327.4, § 231

ὡς... βοηθήσοντες ὡς uz particip futura izriče namjerno značenje

αὐταῖς sc. ταῖς οἰκίαις

βοηθήσοντες rekciija τινί, § 259

οἱ ἐκ τῶν ὁδῶν poimeničeni prijedložni izraz

ἐσέθειον složenica glagola θέω, § 231

ὡς... ἀνύσοντες veznik ὡς uz particip futura izriče namjeru, § 503.3, Smyth

2065, § 2086

ἀνύσοντες § 259